ALFABETIZAREA VIZUALĂ. STUDIU DE CAZ: WWW.ABCVIZUAL.MD

Laura TUGAREV,
doctor în științe ale comunicării,
lector universitar USM,
specialist principal,
Centrul Republican pentru Copii și Tineri ARTICO
ORCID: 0000-0002-130497209

Rezumat: *În era digitală, informațiile au căpătat alte dimensiuni, neimaginate de înaintașii noștri. Modalitățile de accesare a datelor și cunoștințelor sunt diferite, formele de comunicare și metodele de livrare a informațiilor sunt multiple, modurile de prezentare a informației sunt mult mai creative și interactive (apariția diverselor platforme și aplicații de design grafic etc., facilitează aranjarea și sistematizarea conținuturilor în diverse forme și formate: infografice, PPT-uri etc.). În acest articol este abordată alfabetizarea vizuală ca un element important și necesar omului în era contemporană.*

Cuvinte-cheie: *era infromațională, internet, alfabetizare, vizual, alfabetizare vizuală, imagini, analiză, interpretare.*

VISUAL LITERACY. CASE STUDY: WWW.ABCVIZUAL.MD

Summary: *In the digital era, information has taken on new dimensions. The ways of accessing data and knowledge vary, and the forms of communication and methods of delivering information are diverse (you can transmit an image, painting, graphic, table using messenger, email, etc.). The modes of presenting information are much more creative and interactive (the emergence of various graphic design platforms and applications, etc., facilitates arranging and systematizing information in various forms and formats). This article addresses visual literacy, which remains important and necessary for individuals in the contemporary era.*

Keywords: *information age, internet, literacy, visual, visual literacy, images, analysis, interpretation.*

INTRODUCERE

Era informațională este caracterizată prin accesul rapid, diversificat și extins la informații și cunoștințe, la daze de date, resurse și utilizatori, facilitate prin intermediul rețelei globale de sisteme informatice interconectate (internetul) și tehnologiilor inovative și digitale (dispozitive mobile, calculatoare etc.). În multitudinea de informații (date,

documente, imagini etc.), apărute în variantă tipărită sau electronică, omul are nevoie adesea, de o instruire suplimentară în vederea identificării, filtrării, analizei și interpretării acestora, or, impactul pe care le produc la nivel micro și macro este unul destul de pronunțat, influențând fonul psihologic, cel emoțional etc., al individului, până la unele procese și fenomene din spațiul public.

În era informațională (digitală), căutarea, accesarea, prelucrarea și distribuirea informațiilor ține de un set de abilități și competențe specifice și necesare fiecărui individ. „Acum, în era informațională, cât nu ar părea de paradoxal, tot mai mult ne convingem că expesia: *știm prea puține despre multe*, devine și actuală, și adevărată, deoarece tehnologiile performante permit azi culegerea, stocarea și prelucrarea rapidă a unor cantități tot mai mai mari de date, care prin structurare devin elemente purtătoare de informații. Cantitatea de informație, diseminată în mediul social a crescut enorm, indivizii nemaiavând nici timp și nici capacitate de a-i valorifica potențialul” [1, p.158]. Fluxurile informaționale sunt la dispoziția consumatorilor, pot fi accesate și consultate, fiecare poate găsi diferite informații, în funcție de interese, nevoie, preferințe etc., dar nu întotdeauna omul deține suficiente competențe pentru a înțelege multiaspectual sensurile sau pentru a decodifica semnificațiile. În lumea modernă, pe lângă educația media, cea digitală, alfabetizarea vizuală este la fel de importantă.

CONTEXT

Alfabetizarea este un proces structurat prin care o persoană este instruită, este învățată în vederea obținerii/dobândirii abilităților de scriere și de citire. În Dicționarul Explicativ al Limbii Române, conceptul este definit ca „acțiunea de a alfabetiza; instruire a analfabeților; combatere a analfabetismului”[2]. Alfabetizarea este un element esențial pentru dezvoltarea și autonomia personală, pentru socializare și integrare în mediul social. *Vizual* se referă „la simțul văzului, care aparține vederii; de vedere. *Tip vizual* este persoană cu o deosebită acuitate a percepțiilor obținute prin văz” [3].

În accepțiune modernă, *alfabetizare vizuală* se referă la dezvoltarea abilităților și competențelor de a înțelege și de a interpreta informațiile prezentate într-o formă vizuală, cum ar fi: imagini (fotografii, grafice, diagrame, infografice, afișe și alte tipuri de reprezentări grafice) sau imagini video (spoturi, filme etc.). Alfabetizarea vizuală reprezintă capacitatea de a citi, de a decodifica, de a analiza multidimesional conținuturile vizuale într-un mod critic și creativ, implicând instruirea privitor la înțelegerea și interpretarea corectă a informațiilor vizuale, la sesizarea cum sunt organizate, ierarhizate informațiile, ce sensuri comportă și care sunt elementele de interconectivitate.

Autorii Morgan Spalter și Andries van Dam menționează că „ca și alte tipuri de alfabetizări, alfabetizarea vizuală digitală (digital visual literacy - DVL) este capacitatea atât de a crea, cât și de a înțelege anumite tipuri de informații, în acest caz materiale vizuale create cu un computer. DVL este acum esențial în multe sarcini din viața de zi cu zi și la locul de muncă, de la analiza critică a imaginilor din ziare sau a știrilor de la

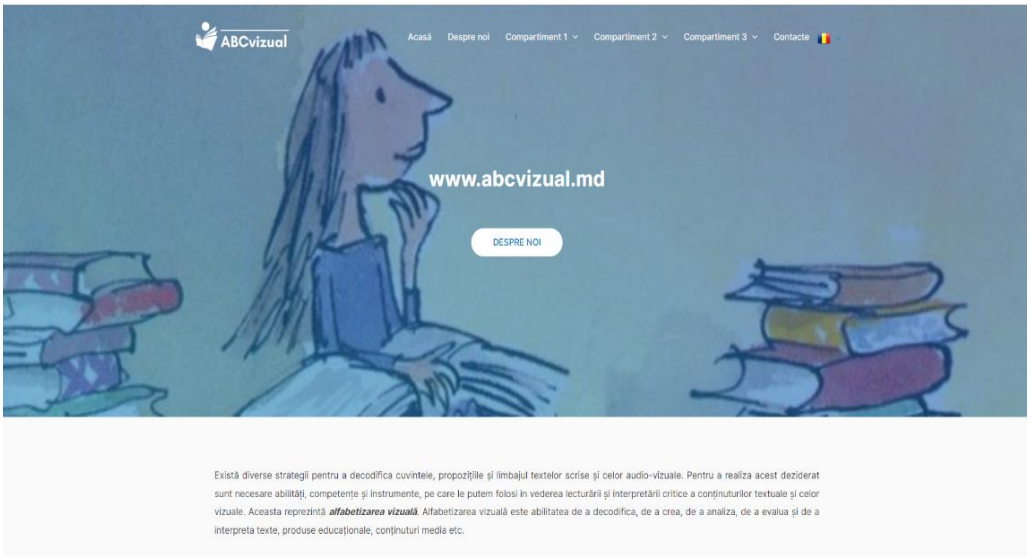
TV, până la utilizarea unei camere digitale, realizarea unui site web, crearea de prezentări, cât și modelarea și vizualizarea datelor”. Autoarea Suzanne Stokes [4] analizează prezența elementelor vizuale în predarea și învățarea de astăzi; pe măsură ce crește integrarea imaginilor și prezentărilor vizuale în manualele de instruire, prezentările în clasă etc. În această ordine de idei, putem afirma că reprezentările vizuale sunt modalități interactive în procesul de a comunica informații sau idei, care deseori, facilitează o tranzacție mult mai eficientă a mesajului de la emițător spre receptor. Prin diferite forme, contexte, formate, informațiile sunt mai ușor de asimilat, mai accesibile și interactive, astfel, sprijinesc procesul de înțelegere și memorare în sfera educațională. În literatura de specialitate este evidențiat și *stilul vizual de învățare* care se „se remarca printr-o lista complexă de modalități practice prin care aceștia pot asimila materia. Studenții care preferă stilul vizual de învățare, de cele mai multe ori sunt foarte creativi și au propria lor percepție asupra materiei predate” [5].

În Republica Moldova, în anul 2022, apare prima pagina web în domeniul afabetizării vizuale, publicul destinatar fiind: elevi, studenți, cadre didactice etc. Site-ul www.abcvizual.md este unul informativ-educativ creat în urma implementării de Moldova – Institut Leipzig (MIL), a proiectului „Dezvoltarea competențelor de alfabetizare vizuală”. Proiectul a fost susținut de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Federale Germania în programul „Consolidarea cooperării cu societatea civilă în țările Parteneriatului Estic”.

Echipa de bază a fost alcătuită din 4 membri: coordonatoarea de proiect – Marina Dumbrava, doctor în istorie, care este și autoarea conceptului; redactor-stilizator – Laura Tugarev, doctor în științe ale comunicării; corectoare – Eugenia Dodon, doctor în filologie și web developer – Gheorghe Popescu.

Scopul acestei pagini este „să promoveze schimbul profesional dintre experții ce activează în domeniul educației din Germania și țările din Parteneriatul Estic privind formarea, stimularea competențelor de înțelegere, de interpretare, de utilizare și analiza critică a imaginilor de diferite tipuri destinate elevilor și studenților (în școli și universități)” [5].

În bara de meniu, pagina web este împărțită în 6 compartimente/rubrici: *Acasă, Despre noi, Compartimentul 1, Compartimentul 2, Compartimentul 3* și *Contacte.*

Link: https://abcvizual.md/

La rubrica *ACASĂ* apare conținutul rezumativ, care relevă specificul și structura site-ului. Pagina web poate fi consultată în două limbi: română și rusă.

Despre noi evidențiază conceptul, scopul, obiectivele și echipa care a lucrat la elaborarea acestei platforme.

În *Compartiment 1* - *Imaginea istorică* – este abordată imaginea (istorică) din diferite aspecte. Sunt reliefate instrumente necesare profesorilor și elevilor pentru a decodifica, analiza, interpreta imaginile conștiincios și critic la lecțiile de istorie; pot fi găsite și diverse exemple și sarcini, referințe bibliografice utile. În *Compartiment 2* - *Manipularea prin imagini* cuprinde idei didactice pentru lecții, tehnici și instrumente la tema manipularea prin imagini. *Compartiment 3* - *Analiza filmului* înglobează exemple relevante de vizionare, de analiză a producțiilor cinematografice, diferite metode de analiză a filmelor istorice etc.

CONCLUZIE

Pagina web www.abcvizual.md este un instrument util atât pentru profesori, cât și pentru elevi și studenți. Fiecare individ trebuie să dețină un instrumentar în vederea lecturii critice a conținutului vizual. Republica Moldova tot mai mult se aliniază la standardele europene; într-o lume liberă și prosperă, educația este esențială. De aceea, alfabetizarea ne poate ajuta la interpretarea corectă a informațiilor vizuale, poate contribui la o comunicare eficientă, interactivă și creativă a diverselor conținuturi. Persoanele alfabetizate vizual pot înțelege mai bine informațiile, procesele, fenomenele din spațiul public și pot genera perspective creative în diverse domenii: media, marketing, IT etc.

Bibliografie:

1. LESCU, M. *Mass-media și informația geopolitică.* În: Moldoscopie, Nr. 2(89), 2020. ISSN 1812-2566 /ISSNe 2587-4063.
2. Dicționarul Explicativ al Limbii Române. Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/alfabetizare/definitii (vizitat 02.01.24).
3. Dicționarul Explicativ al Limbii Române. Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/vizual/definitii (vizitat 02.01.24).
4. STOKES, S. *Visual Literacy in Teaching and Learning: A Literature Perspective (Alfabetizare vizuală în predare și învățare: o perspectivă a literaturi)*. Disponibil: https://xhspz.wordpress.com/2008/07/25/visual-literacy-in-teaching-and-learning/ (vizitat 01.01.24).
5. SKUTNIȚKI O., POPOV L. *Aplicarea metodelor vizuale de predare la studierea cursurilor universitare în scopul dezvoltării competențelor digitale și de programare ale studenților din domeniul it și non-it*. Disponibil: http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/ 123456789/4835/Conf-Abordari-predare-stiinte-reale-STEAM-2021-V1-p313-320.pdf?sequence=1&isAllowed=y (vizitat 01.01.24).
6. Site www.abcvizual.md. Disponibil: https://abcvizual.md/despre-noi/ (vizitat 01.01.24).